

Írta: Németh Erzsébet

Weöres Sándor

Jó volna még...

Jó volna még néhány sort írni,
de nem szól. Húrtalan hangszer a papír,
a költő eszköze. Közölje gondolatait?
Sokezer év valamennyi
gondolata sem ér többet, mint a csiszoló-kő.
És én nem gondolkodni, inkább
hangzani szeretnék, de mint a hang-hiány,
a csönd. Nem szólni,
hallgatni. De akkor hol a vers?

Hallgatni szeretnék. De akkor miért vagyok költő?
Nem lenni szeretnék. De akkor minek élek?
Minek ez a sóvárgás, a nemlét s hallgatás felé,
mikor belőle évmilliók jutnak,
s az élet perzselő parazsa
csak hatvan – nyolcvan évig.

Hogy a tünemény táncoltasson zsarátnokon,
nehéz egy percig is kibírni.

- - -

A költőnek ez a munkája a *Versek a hagyatékból* című kötetben található, melyet a Saxum Könyv Kft. adott ki Bp.-en 2000-ben. Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és az utószót írta Steinert

Ágota. Őt kérte és bízta meg Károlyi Amy – férje halála után mintegy kilenc évvel – miután az ő egészségi állapota megromlott: Weöres Sándor hagyatékának rendezésére. Arra a szakemberre, barátira, akinek hosszú évek során megadatott közlelől ismerni a költő-házaspár életét, akár egy-egy versük születését vagy lassú formálódását, alakulását is.

A hagyatékkal kapcsolatos munkáját nehezítette, hogy Weöres letépett borítékokra, szalvétákra, üdvözlőkártyákra, mindenféle papírra írta verseit különböző időpontokban.

Általában ceruzát használt, így írásai az idők folyamán egyre jobban elmosódottabbá váltak. A Jó volna még... szintén ceruzával írt kézirat. Keletkezésének időpontját az 1960-as évekre datálja a szerkesztő.

Ezt az időszakot szokták az irodalom tudósai bizonyos értelemben a költő pályája csúcsának tartani. A mitikus világértelmezés és a mesterien komponált verszene az 1960-as években írt szonettjeiben találkozott igazán. Ezekben teljesedtek ki, újultak meg és tisztultak le Weöres Sándor költői törekvései. (1964-ben jelent meg a Tűzkút, mely a prózaköltemény szempontjából legfontosabb Weöres-kötet, 1968-ban pedig a Merülő Saturnus című kötete.)

Ilyen feszített időszak közben vagy után elképzelhető – akár természetesnek is vehető – olyan periódus, amikor nem megy az írás. Ilyen esetről már korábban és több alkalommal tett említést a költő. Például már 1939. december 23-án Kiss Tamásnak írt levelében: „minden poétánál vannak terméketlen periódusok, ezzel számolni kell, és azzal is, hogy az ember még csak nem is sejtetheti, meddig tart az ilyen. Nálam a leghosszabb terméketlenség két alkalommal is, félévnél tovább tartott.”

A Jó volna még... című versének keletkezése logikailag beilleszthető a hatvanas évek időszakába. Nem az úgynevezett „nagy versek” közül való, de mondanivalója általános érvényre jut az olvasó élményvilágában. Kérdések, megállapítások, érzések, gondolatok, hangulatok ötvözete a vers, és a szent vívódásé, sóvárgásé, mely valamilyen szinten és körülmények között ismerős az olvasó számára.

Szabadvers, elégikus mollban. A cím a vers kezdő sorából jön. A vers elején tényként közli a költő, hogy szeretne még írni érzéseiről, de nem megy (Húrtalan hangszer a papír). Talán a gondolatait kellene elmondania, de ennek sem találja értelmét. (Nem érne többet a sokezer éves csiszoló-kőnél). Majd megállapítja, hogy ő inkább „hangzani” szeretne, s nem is akárhogy. (A hang hiányaként). De a csöndből nincs vers. S ha csak hallgatni szeretne, akkor miért költő? Jelenleg élni se nagyon van kedve, pedig a hallgatásból igen hosszú idő jut az embernek, míg az igazi élet csak rövid ideig tart. Azt azonban, hogy csak látomás táncoltassa hamvadó parázson – nehéz kibírni csöppnyi ideig is.

A vers mindössze tizenhét sorból áll (9/6/2), de olyan sűrítményét adja bizonyos élethelyzetnek, melyet sokan megtapasztalhattak már az idők folyamán „civilként” is. Ki ne érezte volna úgy élete során – még ha egyszer is -, hogy nem mennek úgy a dolgai, ahogyan szeretné? Ki ne csüggedt volna még el valaha, érezve magát akár fölöslegesnek is?

A mondanivaló közvetítésében sok a feltételes mód arra vonatkozóan, hogy mit szeretne a költő. Négy fontos kérdése közül legsúlyosabb a: „minek élek?” Ez már erősen rokon azzal, hogy: „mi az élet értelme?” Hogy megtudjuk-e valaha igazán, vagy találgatjuk csupán? – nem tudom, de a választ ezúton a költő sugallta sorok esetleg segíthetnek megfogalmazni.